

ABSTRACTS

The Editor is grateful to Eleni Andrikou for her assistance in the preparation of the Greek abstracts.

BEAUMONT, Lesley and ARCHONTIDOU-ARGYRI, Aglaia (with contributions by Hugh BEAMES, Angeliki TSIGKOU and Nicola WARDLE)

Excavations at Kato Phana, Chios: 1999, 2000 and 2001

This article presents a preliminary report on the excavation campaigns of 1999 to 2001 conducted in the Sanctuary of Apollo Phanaios at Kato Phana on Chios by the 20th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities in collaboration with the British School at Athens. An account of the stratigraphy and architectural remains encountered is first presented, followed by a selected catalogue of the ceramic and small finds. The report concludes with a discussion of the chronological development of the site. While prior to the resumption of excavation work at Kato Phana in 1999 it was commonly held that the sanctuary had been established in the Late Geometric period, the new finds suggest that the history of cult worship here may extend back to the Late Mycenaean and the subsequent Protogeometric, Early Geometric and Middle Geometric periods. Excavation results now also reveal that by the seventh century BC the sanctuary had been architecturally embellished with permanent stone structures, with further architectural remodelling taking place on at least two subsequent occasions during the Archaic period. Though the paucity of Classical, Hellenistic and Roman finds from the site is puzzling, the Early Christian period provides a wealth of ceramic and small finds and architectural remains.

Ανασκαφές στα Κάτω Φανά Χίου: 1999, 2000 και 2001

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μια προκαταρκτική έκθεση για τις ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν από το 1999 έως το 2001 στο Ιερό του Απόλλωνος Φαναίου στα Κάτω Φανά της Χίου από την Κ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με τη Βρετανική Σχολή στην Αθήνα. Παρουσιάζεται για πρώτη φορά περιγραφή της στρωματογραφίας και των ευρεθέντων αρχιτεκτονικών καταλοίπων και ακολουθεί ένας επιλεκτικός κατάλογος της κεραμικής και των μικρών ευρημάτων. Η έκθεση καταλήγει με τη συζήτηση της χρονολογικής εξελίξεως της θέσεως. Ενώ πριν από την επανάληψη των ανασκαφικών εργασιών στα Κάτω Φανά το 1999 ήταν γενικά αποδεκτό ότι το ιερό ιδρύθηκε στην Ύστερη Γεωμετρική περίοδο, τα νέα ευρήματα δείχνουν ότι η ιστορία της θρησκευτικής λατρείας εδώ πρέπει να αναζητηθεί στο παρελθόν, στις περιόδους Ύστερη Μυκηναϊκή, την ακόλουθη Πρωτογεωμετρική, Πρώιμη Γεωμετρική και Μέση Γεωμετρική. Τα ανασκαφικά αποτελέσματα αποκαλύπτουν τώρα ότι το ιερό ήταν ήδη αρχιτεκτονικά εξωραϊσμένο με μόνιμες λίθινες κατασκευές πριν από τον 7^ο π.Χ. αιώνα, ενώ η αρχιτεκτονική του αναμορφώθηκε περαιτέρω, σε δύο τουλάχιστον διαδοχικές ευκαιρίες, κατά την Αρχαϊκή περίοδο. Αν και η φτώχεια των κλασικών, ελληνιστικών και ρωμαϊκών ευρημάτων προκαλεί αμηχανία, η Πρώιμη Χριστιανική περίοδος παρέχει έναν πλούτο κεραμικής και μικρών ευρημάτων καθώς και αρχιτεκτονικών καταλοίπων.

CADOGAN, Gerald

Mervyn Popham: an addendum

This short article corrects the details of the author's memoir (2003) of Mervyn Popham for one important episode in Popham's life. It also adds two entries to his bibliography.

Mervyn Popham: ένα επιμύθιο

Σε αυτό το μικρό άρθρο ο συγγραφέας διορθώνει ένα σημείο της βιογραφίας (2003) του Mervyn Popham, που αφορά ένα σημαντικό επεισόδιο της ζωής του, και προσθέτει επιπλέον δύο τίτλους στη βιβλιογραφία του.

CAVANAGH, W., MEE, C. and RENARD, J. (with contributions by N. BRODIE, F. FROELICH, P. A. JAMES, A. KARABATSOI and M. KOUSOULAKOU)

'Sparta before Sparta': report on the intensive survey at Kouphovouno 1999–2000

This is the final report on the intensive survey at Kouphovouno, the prehistoric settlement just south of Sparta, in 1999–2000. As well as a total collection of the artefacts on the surface, there was a magnetometer survey of the site and a programme of environmental studies, for which a series of cores was taken. The site was first occupied in the 6th millennium and covered 4–5 ha in the Middle, Late/Final Neolithic and Early Helladic periods. Occupation continued in the Middle and Late Helladic periods and there is also evidence of Classical–Hellenistic and Roman activity. As well as pottery, the artefacts included chipped and polished stone tools. An analytical programme has investigated the source of the raw materials used for the latter.

«Η Σπάρτη πριν από τη Σπάρτη»: Έκθεση για την εντατική έρευνα επιφανείας στο Κουφόβουνο 1999–2000

Η παρούσα είναι η τελική έκθεση για την εντατική έρευνα επιφανείας κατά το 1999–2000 στο Κουφόβουνο, τον προϊστορικό οικισμό αμέσως νότια της Σπάρτης. Εκτός από μια πλήρη συλλογή τεχνέργων από την επιφάνεια του εδάφους, έγινε μαγνητομετρική επισκόπηση της περιοχής και εφαρμόστηκε πρόγραμμα περιβαλλοντικών μελετών, για τις ανάγκες του οποίου ελήφθη μια σειρά δειγμάτων. Η θέση κατοικήθηκε για πρώτη φορά την 6^η χιλιετία. Κατά τη Μέση, Ύστερη/Τελική Νεολιθική και την Πρώιμη Ελλαδική περίοδο κάλυπτε μια έκταση 4–5 εκταρίων. Η κατοίκηση συνεχίστηκε τη Μέση και Ύστερη Ελλαδική περίοδο και υπάρχουν επίσης ενδείξεις δραστηριότητας κατά την Κλασική–Ελληνιστική και Ρωμαϊκή. Εκτός από την κεραμική, στα τέχνεργα περιλαμβάνονται πελεκημένα και στιλβωμένα λίθινα εργαλεία. Ως προς τα τελευταία, μέσω ενός αναλυτικού προγράμματος ανιχνεύθηκε η πηγή των πρώτων υλών.

JACKSON, A. H.

An early Corinthian helmet in the Manchester Museum

The article concerns a helmet of Corinthian type, of the seventh century BC, very plain and without a crest or decoration but with small holes round the rim for stitching in a lining. It belonged for many years to Charterhouse, until that school recently sold its Museum's contents. Manchester Museum acquired it thanks to a most generous bequest from the estate of the late Professor Robert Cook. Here the helmet's dimensions and state are given; it had suffered damage particularly to the cheek-guards and the nose-guard (which is now a modern replica). Details of its design are examined, some confirming its date, others illustrating its strengths and weaknesses as a helmet. The historical significance of helmets of this plain design is briefly discussed. Finally it is suggested, on the grounds of the damage to its cheek-guards and nose-guard, that it ended its career as a victory thank-offering in a sanctuary, possibly Olympia where many helmets so damaged have been found.

Πρώιμο κορινθιακό κράνος στο Μουσείο του Manchester

Το άρθρο πραγματεύεται ένα κράνος κορινθιακού τύπου του 7^{ου} αιώνα π.Χ., πολύ απλό στη μορφή, χωρίς λοφίο ή διακόσμηση, αλλά με μια σειρά από μικρές τρύπες στην παρυφή για τη στερέωση της εσωτερικής επενδύσεως. Ανήκε για πολλά χρόνια στο κολέγιο Charterhouse, το οποίο πρόσφατα επώλησε τα

αντικείμενα του Μουσείου του. Το Μουσείο του Manchester απέκτησε το κράνος χάρις στην ιδιαίτερα γενναιοδωρή χορηγία από το κληροδότημα του καθηγητή Robert Cook. Περιγράφονται οι διαστάσεις και η κατάσταση του κράνου, το οποίο έχει υποστεί φθορές κυρίως στις παραγναθίδες και το επιρρίνιο (το οποίο είναι σύγχρονη συμπλήρωση). Εξετάζονται οι λεπτομέρειες του σχεδιασμού του, από τις οποίες άλλες επιβεβαιώνουν τη χρονολόγησή του και άλλες φανερώουν τα πλεονοκλήματα και τα μειονεκτήματά του ως προς τη χρήση του. Συζητείται εν συντομία η ιστορική σημασία κράνων με τέτοιο απλό σχεδιασμό. Τέλος, λόγω των φθορών στις παραγναθίδες και το επιρρίνιο, προτείνεται ότι η τελευταία χρήση του ήταν αυτή του ανάθηματος, χαριστηρίου νίκης, σε κάποιο ιερό, πιθανώς στην Ολυμπία, όπου έχουν βρεθεί πολλά κράνη με παρόμοιες φθορές.

KALLIGA, Kyriaki

Anchialos-Sindos Double Trapeza. Pit C: observations on the painted and black-glazed pottery of local fourth-century BC workshops

The article points out certain features of Late Classical pottery in Macedonia, based on the contents of a refuse pit in the ancient Anchialos-Sindos Double Trapeza settlement (in the industrial area of present-day Sindos), which yielded large quantities of local pottery. It describes a number of types of vessels, some of which resemble their Attic prototypes more or less closely, while others are totally independent creations of the local workshop. The precise dating of this pottery was a consequence of the need to determine with greater accuracy the events that led to the abandonment of many settlements around the Thermaikos Gulf and the founding of the city of Thessaloniki by Cassander in the late 4th century BC.

Διπλή Τράπεζα Αγχιάλου-Σίνδου. Λάκκος Γ: παρατηρήσεις στη γραπτή και μελαμβαφή κεραμική τοπικών εργαστηρίων του 4^{ου} αι. π.Χ.

Με αφορμή το περιεχόμενο ενός λάκκου απορριμμάτων στον αρχαίο οικισμό της Διπλής Τράπεζας Αγχιάλου-Σίνδου (στην βιομηχανική περιοχή της σημερινής Σίνδου), στον οποίο βρέθηκαν μεγάλες ποσότητες εγχώριας κεραμικής, επισημαίνονται ορισμένα στοιχεία που αφορούν στον χαρακτήρα της όψιμης κλασικής κεραμικής στη Μακεδονία. Παρουσιάζονται κάποιες κατηγορίες αγγείων, οι οποίες είτε αποτελούν εντελώς ανεξάρτητες δημιουργίες του τοπικού εργαστηρίου. Ο ακριβής χρονολογικός προσδιορισμός της συγκεκριμένης κεραμικής προέκυψε από την ανάγκη να οριστούν με μεγαλύτερη ακρίβεια τα γεγονότα που οδήγησαν στην εγκατάλειψη πολλών οικισμών του Θερμαϊκού κόλπου και την ίδρυση της Θεσσαλονίκης από τον Κάσσανδρο, στα τέλη του 4^{ου} αι. π.Χ.

KATSAROU, Stella and SCHILIARDI, Demetrios U.

Emerging Neolithic and Early Cycladic settlements in Paros: Koukounaries and Sklavouna

Though big and fertile, the island of Paros is still an empty landscape for the Neolithic, since alone the only so far known site of Kastro at Paroikia, and the neighbouring islet of Saliagos are inadequate to give an overall view of the cultural and economic distribution of the Neolithic populations on the island and their site networks within it. Also, even in the EBA, the few so far located settlements compared to the known cemeteries prevent us from penetrating into the subsistence strategies of the EC people and their organization of everyday life. In this respect the location of Neolithic and EBA habitation deposits at two sites in the bay of Naousa, Koukounaries and Sklavouna, is a significant opportunity for prehistoric research. This paper is a preliminary synthesis based on data from the old (1974–91) excavations and the systematic study started recently. Particularly in regard to Koukounaries, the paper attempts to study the organization and distribution of the pre-Mycenaean populations on the hill per chronological phase, giving emphasis on two main issues: first, on the duration of the latest

Neolithic phase and the possibility that a Neolithic-to-EBA transition exists at the site, and secondly on the presence of a significant stone building compound of the EC II at the NE fringe of the hilltop.

Νεοι Νεολιθικοί και Πρωτοκυκλαδικοί οικισμοί στην Πάρο: Κουκουναριές και Σκλαβούνα

Παρότι μεγάλο και εύφορο νησί, η Πάρος αποτελεί ακόμα άγνωστο πεδίο για τη νεολιθική περίοδο, καθώς η μόνη γνωστή θέση—το Κάστρο της Παροιτιάς—και ο παρακείμενος Σάλιαγκος δίνουν αποσπασματική εικόνα για την κατανομή των νεολιθικών πληθυσμών στο νησί, τα δίκτυα των θέσεων, την οικονομία και την πολιτιστική τους ταυτότητα. Αλλά και στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού οι ελάχιστοι μέχρι στιγμής εντοπισμένοι οικισμοί σε σχέση με τα νεκροταφεία αφήνουν κενό στις γνώσεις μας για την οργάνωση της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του νησιού εκείνη την περίοδο. Μέσα στα πλαίσια αυτά, ο εντοπισμός στρωμάτων κατοίκησης της νεολιθικής και της πρωτοκυκλαδικής περιόδου σε δύο θέσεις στον κόλπο της Νάουσας, τις Κουκουναριές και τη Σκλαβούνα, αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία της έρευνας. Το άρθρο αυτό προσπαθεί να δώσει μια πρώτη συνολική εικόνα αυτών των πρώιμων κατοίκων βάσει των παλαιών ανασκαφών (1974–91) και των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της μελέτης που άρχισε πρόσφατα. Ειδικά στην περίπτωση των Κουκουναριών επιχειρείται μια συνθετική παρουσίαση της οργάνωσης και κατανομής των προ-μικηναϊκών πληθυσμών στο λόφο ανά φάση κατοίκησης, με έμφαση σε δύο ζητήματα: πρώτον, στην έκταση της έσχατης νεολιθικής φάσης στα όρια της μετάβασης προς την ΠΚ I και δεύτερον, στην παρουσία ενός αξιόλογου λίθινου κτηρίου της ΠΚ II στην ΝΑ άκρη της κορυφής του λόφου.

LOGUE, Wendy

Set in stone: the role of relief-carved stone vessels in Neopalatial Minoan elite propaganda

Two major works have been published that consider in detail Minoan relief-carved stone vessels, Peter Warren's *Minoan Stone Vases* (1969) and Bernd Kaiser's *Untersuchungen zum minoischen Relief* (1976). However, while both these texts provide useful catalogues of the vessels that had been discovered up to the time of their writing, neither provides an analysis of these vessels that considers the body of artefacts as a whole, rather than as a series of individual pieces. This trend has continued until the present day, with numerous articles appearing on the more famous pieces, such as the Harvester Vase and the Boxer Rhyton, but nothing examining the entire corpus of material. In this paper it is argued that when these vessels are considered together they produce an important indication of the sources of power that were used by the elite of Minoan society, specifically the male members of the elite, to justify and reinforce their elevated position in society, and furthermore, that the message of these vessels was aimed at other members of elite society as well as the non-elite.

Φτιαγμένα από λίθο: η σημασία των ανάγλυφων λίθινων αγγείων για την προπαγάνδα της μινωικής αριστοκρατίας στη Νεοανακτορική περίοδο

Δύο μεγάλα έργα, τα οποία πραγματεύονται λεπτομερώς τα μινωικά λίθινα ανάγλυφα αγγεία, έχουν δημοσιευθεί, αυτό του Peter Warren *Minoan Stone Vases* (1969) και εκείνο του Bernd Kaiser *Untersuchungen zum minoischen Relief* (1976). Όμως, ενώ και τα δύο προσφέρουν χρήσιμους καταλόγους των αγγείων που είχαν βρεθεί μέχρι το χρόνο της συγγραφής τους, κανένα από τα δύο δεν περιλαμβάνει μια ανάλυση των αγγείων θεωρώντας τα ως σύνολο και όχι ως μια σειρά από μεμονωμένα τέχνηρα. Η τάση αυτή συνεχίστηκε έως σήμερα, με τη δημοσίευση πολυάριθμων άρθρων για τα πιο γνωστά αγγεία, όπως το Αγγείο των Θεριστών και το Ρυτό της Πυγμαχίας, αλλά κανέναν που να εξετάζει καθ' ολοκληρία το σύνολο του υλικού. Στο παρόν άρθρο υποστηρίζεται ότι, όταν τα αγγεία αυτά εξετάζονται ως σύνολο, προσφέρουν σημαντικές ενδείξεις για τις πηγές της δύναμews που χρησιμοποιούσε η αριστοκρατία της μινωικής κοινωνίας, και ιδιαίτερα τα άρθρα μέλη της, για να δικαιώσουν και να ενισχύσουν την υψηλή θέση τους στην κοινωνία. Περαιτέρω, ότι το μήνυμα που προερχόταν από αυτά τα αγγεία απευθυνόταν τόσο προς τα άλλα μέλη της αριστοκρατικής κοινωνίας όσο και προς εκείνα της μη-αριστοκρατικής.

MOUNTJOY, P. A.

Miletos: a note

The date of the final destruction of Late Bronze Age Miletos is examined in the light of new evidence from Ugarit, which has allowed the date of the destruction at that site to be more accurately assessed. A comparison of the pottery in the destruction layer at Miletos with that in the destruction layer at Ugarit suggests that Miletos might have been destroyed at an earlier date than usually thought.

Μίλητος: ένα σημείωμα

Εξετάζεται η χρονολόγηση της τελικής καταστροφής της Μιλήτου κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού υπό το φως των νέων στοιχείων από την Ουγκαρίτ, τα οποία επέτρεψαν να καθορισθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια η χρονολόγηση της καταστροφής σε αυτή την θέση. Η σύγκριση της κεραμεικής από το στρώμα καταστροφής της Μιλήτου με εκείνη από το στρώμα καταστροφής στην Ουγκαρίτ δείχνει ότι η Μίλητος μπορεί να καταστράφηκε νωρίτερα από ότι συνήθως νομίζεται.

OHNESORG, Aenne

A small votive capital from Kythera

The fragment of a marble volute found near Palaiopolis was at first identified as part of a capital, and later interpreted as an altar akroterion. By measuring, drawing and analysing the details of the fragment, it has become clear that it must be reconstructed as a capital. Its size is determined by the axes of the ornamental leaves of the cushion and the diameter of the echinus, which lead to 2 alternatives (FIG. 3). The capital as such is unusual with its flat volutes with large rosette eyes, the 'attic' two-tiered echinus, the omphalos-like disk on the front of the 'spandrel' and the leaf patterns on the cushion. The almost eclectic use of features from different regions of the Ancient World makes dating difficult. An origin in the later sixth century BC seems probable. It would appear to be a votive capital that perhaps bore the plinth of a votive sculpture.

Ένα μικρό ελικωτό κιονόκρανο από τα Κύθηρα

Ένα θραύσμα από μαρμάρινο έλικα που βρέθηκε κοντά την Παλαιόπολη, αναγνωρίστηκε αρχικά ως τμήμα κιονοκράνου και αργότερα ερμηνεύθηκε ως ακρωτήριο βωμού. Μετά από μετρήση, σχεδίαση και ανάλυση των λεπτομερειών του θραύσματος κατέστη φανερό ότι πρέπει να αποκατασταθεί ως κιονόκρανο. Το μέγεθός του καθορίζεται από τους άξονες των διακοσμητικών φύλλων στο προσκέφαλο και τη διάμετρο του εχίνου, τα οποία οδήγησαν σε δύο εναλλακτικές αναπαραστάσεις (εικ. 3). Το κιονόκρανο καθεαυτό με τους επίπεδους έλικες με τους μεγάλους κεντρικούς ρόδακες, τον «απτικό» εχίνο με τις δύο βαθμίδες, τον ομφαλωτό δίσκο στο μέτωπο του «τυμπάνου» και τα φυλλόσχημα σχέδια στο προσκέφαλο είναι ασυνήθιστο. Η μάλλον εκλεκτική χρησιμοποίηση χαρακτηριστικών από διάφορες περιοχές του Αρχαίου Κόσμου καθιστά δύσκολη τη χρονολόγησή του. Είναι πιθανή η αναγωγή του στον ύστερο 6^ο π.Χ. αιώνα. Φαίνεται ότι είναι ένα αναθηματικό κιονόκρανο, το οποίο ίσως έφερε πλίνθο για αναθηματικό γλυπτό.

PAKKANEN, Jari

The Toumba building at Lefkandi: a statistical method for detecting a design-unit

This methodological paper uses the measurements of the Early Iron Age Toumba building at Lefkandi to study whether a single design-unit can be detected in the data set. Cosine quantogram analysis is used in the initial analysis of the building dimensions and, in the second phase, the relevance of the obtained results is calculated by using Monte Carlo computer simulations. A statistically significant unit of c. 49 cm can be isolated, but because of the very limited number of precise dimensions, this result should only be accepted with caution. The case

study demonstrates how the complex statistical problem of deriving the lengths of possibly used design-units in ancient architecture can be approached; metrological analyses can only gain from employing appropriate quantitative methods.

Το κτήριο της Τούμπας στο Λευκαντί: μια στατιστική μέθοδος για τον εντοπισμό μιας μονάδας σχεδιασμού

Το παρόν άρθρο μεθοδολογίας χρησιμοποιεί τις μετρήσεις από το κτήριο της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου στην Τούμπα στο Λευκαντί για να μελετήσει εάν μπορεί να εντοπισθεί στο σύνολο των δεδομένων μια ενιαία μονάδα σχεδιασμού. Για την πρωταρχική ανάλυση των διαστάσεων του κτηρίου εφαρμόζεται η στατιστική ανάλυση (cosine quantogram analysis). Σε δεύτερη φάση, τα κτηθέντα αποτελέσματα αξιολογούνται στον υπολογιστή με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Karlo. Απομονώνεται μια μονάδα περίπου 49 cm σημαντική από απόψεως στατιστικής. Το αποτέλεσμα αυτό όμως, πρέπει να γίνει δεκτό με επιφύλαξη, διότι ο αριθμός των ακριβών διαστάσεων είναι πολύ περιορισμένος. Η μελέτη της συγκεκριμένης περιπτώσεως δείχνει με ποιό τρόπο μπορεί να προσεγγισθεί το περίπλοκο στατιστικό πρόβλημα του προσδιορισμού του μήκους των πιθανών μονάδων σχεδιασμού στην αρχαία αρχιτεκτονική. Μόνον η εφαρμογή των κατάλληλων ποσοτικών μεθόδων είναι δυνατόν να ωφελήσει τις μετρολογικές αναλύσεις.

SHAW, Joseph W.

Roof drains and parapets in the southern Aegean

Excavations at Akrotiri on Thera, where some house roofs remain intact, have shown that U-shaped terracotta drains, set projecting out beyond the outside walls, drained roof terraces. These terraces were often surrounded by built parapets.

What then of contemporary Neopalatial buildings on Crete, where construction and style are similar but much less is preserved? Evidence for the appearance and use of roofs and parapets there consists of drains that seem to have fallen, as now reported at various recently excavated sites (Kommos, Mochlos, Palaikastro); also staircases that probably led to the roof; and architectural depictions (a model, plaques).

Υδρορρόες στέγης και παραπέτα στο Νότιο Αιγαίο

Οι ανασκαφές στο Ακρωτήρι της Θήρας, όπου οι στέγες μερικών σπιτιών παρέμειναν άθικτες, δείχνουν ότι πήλινες υδρορρόες με διατομή σε σχήμα U, οι οποίες τοποθετούνταν ώστε να εξέχουν της ύψους των εξωτερικών τοίχων, αποχέτευαν τα νερά από τις ταράτσες. Οι ταράτσες συχνά περιβάλλονταν από κτιστά παραπέτα.

Τι συνέβαινε όμως στα σύγχρονα νεοανακτορικά κτήρια της Κρήτης, τα οποία είναι παρόμοια ως προς την κατασκευή και το ρυθμό, αλλά διατηρούνται πολύ λιγότερο; Τεκμήρια για την εκεί εμφάνιση και χρήση επίπεδων στεγών και παραπέτων αποτελούν υδρορρόες που φαίνεται να έχουν πέσει, όπως αναφέρεται για διάφορες θέσεις που ανασκάφηκαν πρόσφατα (Κομμός, Μόχλος, Παλαίκαστρο), επίσης κλίμακες που πιθανώς οδηγούσαν στη στέγη καθώς και αρχιτεκτονικές απεικονίσεις (ένα ομοίωμα, πλακίδια).

SWEETMAN, Rebecca J.

Late Antique Knossos. Understanding the city: evidence of mosaics and religious architecture

Interpretation of the historical and epigraphical data can only provide a bare outline of the political and social environment of Knossos between the 5th and 7th centuries AD. Consequently, our understanding of late Antique

Knossos comes primarily from the excavated remains of two of the Christian basilicas in the Valley; the Sanatorium Basilica and the KMF Basilica. Although excavations of the former have been published in full, concerning the KMF Basilica, only a brief summary of its architecture has been published. As a result, a detailed analysis of the excavations of the basilica itself will be made available here, including particulars of its architecture, mosaics, and summaries of the associated elements of the entire basilica complex (a detailed discussion of the whole Late Antique KMF excavations is forthcoming). As such, not only is a new and full interpretation of the KMF Basilica provided, but also for the first time the material culture of Late Antique Knossos is collated and subsequently analysed to provide a clear understanding of the nature of the city during this period. Despite a dearth of domestic evidence, a contextual study of the surviving architecture (principally religious) in conjunction with the mortuary remains, allows a broad perception of society and a clear comprehension of the development of the city. Thus the aim here is to examine the compelling evidence that, contrary to common belief, during the Late Antique period Knossos continued to be a vibrant and influential city as it had been in the Roman period.

Κατανοώντας την ανάπτυξη της πόλεως της Κνωσού στην Ύστερη Αρχαιότητα: οι μαρτυρίες από τα ψηφιδωτά και τη θρησκευτική αρχιτεκτονική

Η ερμηνεία των ιστορικών και επιγραφικών δεδομένων δεν παρέχει παρά μόνον ένα στοιχειώδες περίγραμμα του πολιτικού και κοινωνικού περιβάλλοντος της Κνωσού ανάμεσα στον 5^ο και τον 7^ο μ.Χ. αιώνα. Συνεπώς, για να κατανοήσουμε την Κνωσό της Ύστερης Αρχαιότητας βασίζομαστε πρωτίστως στα ανασκαμμένα καταλοίπα δύο από τις χριστιανικές βασιλικές της κοιλάδας, της Βασιλικής του Σανατορίου και της Βασιλικής ΚΜΦ. Οι ανασκαφές της πρώτης έχουν πλήρως δημοσιευθεί. Όσον αφορά όμως στη δεύτερη, έχει δημοσιευθεί μόνο μια σύντομη περίληψη για την αρχιτεκτονική της. Κατόπιν αυτού, προσφέρεται εδώ μια λεπτομερής ανάλυση των ανασκαφών της βασιλικής, η οποία περιλαμβάνει ακριβείς πληροφορίες για την αρχιτεκτονική και τα ψηφιδωτά της, και συνοπτικές περιγραφές για τα συνοδεύοντα στοιχεία ολόκληρου του συγκροτήματος της βασιλικής (επίκειται η αναλυτική παρουσίαση του συνόλου των ανασκαφών στην ΚΜΦ της Ύστερης Αρχαιότητας). Κατά συνέπεια, όχι μόνο δίνεται μια νέα και πλήρης ερμηνεία της Βασιλικής ΚΜΦ, αλλά επίσης για πρώτη φορά ταξινομείται ο υλικός πολιτισμός της Ύστερης Αρχαιότητας στην Κνωσό και ακολουθώντας αναλύεται με σκοπό τη σαφή κατανόηση του χαρακτήρα της πόλεως κατ' αυτήν την περίοδο. Παρά το μεγάλο πλούτο των οικιακών στοιχείων, μόνο η συνθετική μελέτη των διατηρουμένων αρχιτεκτονικών (κυρίως θρησκευτικών) καταλοίπων σε συνδυασμό με τα ταφικά επιτρέπει να έχουμε ευρεία αντίληψη της κοινωνίας και σαφή κατανόηση της αναπτύξεως της πόλεως. Έτσι, ο σκοπός εδώ είναι να εξετάσουμε τα στοιχεία, τα οποία επιβάλλουν, παρά την κοινή πεποίθηση, να δεχθούμε ότι η Κνωσός στην Ύστερη Αρχαιότητα συνέχισε να είναι μια ζωντανή και σημαίνουσα πόλη, όπως και κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο.

WATROUS, L. Vance

New pottery from the Psychro Cave and its implications for Minoan Crete

Recently discovered pottery from David Hogarth's 1899 excavation in the Psychro Cave is published in this study. The great majority of these vases can, on the basis of their fabric and decoration, be traced to Malia, Knossos and the Lasithi Plain. During the MM I-LM I A period most of the fine ware pottery dedicated at the Psychro came from Malia. The monumental size of the sanctuary and the large number (and the elite character) of the votives indicates that during MM I B-LM I A Psychro was the main extra-urban sanctuary for the polity centred at Malia. During LM I B-III A_{1/2} virtually all of the decorated vases from Psychro are Knossian. This change suggests that Mycenaean Knossos assumed control of the sanctuary during this time, and that some of these vases are those referred to in the Linear B tablet from Knossos KN. Fp 1 that lists dedications of oil sent to Dictaeon Zeus.

Νέα κεραμική από το σπήλαιο του Ψυχρού και η σημασία της για τη Μινωική Κρήτη

Στην παρούσα μελέτη δημοσιεύεται κεραμική από τις ανασκαφές του David Hogarth το 1899 στο σπήλαιο του Ψυχρού, η οποία εντοπίστηκε πρόσφατα. Η μεγάλη πλειοψηφία αυτών των αγγείων μπορεί, με κριτήριο τον πηλό και την διακόσμηση, να αποδοθεί στα Μάλια, την Κνωσό και το οροπέδιο του Λασηθίου. Κατά τη MM I-ΥM I A περίοδο, η περισσότερη από τη λεπτότενη κεραμική που ανατέθηκε στο Ψυχρό προερχόταν από τα Μάλια. Το μνημειώδες μέγεθος του ιερού και ο μεγάλος αριθμός (και ο αριστοκρατικός χαρακτήρας) των αναθημάτων υποδεικνύει ότι κατά την διάρκεια της MM I B-ΥM I A το Ψυχρό ήταν το κύριο εκτός του άστεως ιερό για την οργανωμένη κοινωνία των Μαλίων. Κατά την ΥM I B-III A1/2, όλα κυριολεκτικά τα διακοσμημένα αγγεία από το Ψυχρό είναι κνωσιακά. Η αλλαγή δείχνει ότι η μυκηναϊκή Κνωσός απέκτησε τον έλεγχο του ιερού αυτή την περίοδο και ότι μερικά από αυτά τα αγγεία είναι εκείνα που αναφέρονται στην πινακίδα σε γραμμική B KN.Fp1 της Κνωσού, στην οποία καταγράφονται ποσότητες ελαίου που εστάλησαν ως ανάθημα στον Δικταίο Δία.

ΥΙΟΥΝΙ, Paraskevi

Counting pots in Early Neolithic Greece

The present paper examines the quantity and function of the pottery found at the Greek Early Neolithic sites. Review of the quantitative, technological, typological, functional and contextual data suggest that Early Neolithic pottery was most probably a regular component of material culture. Thus, in contrast with the highly favoured hypothesis that Early Neolithic pots were used mainly for cult-related or socially related prospects, it is argued that pottery had, since this early period, a variety of functions. It is very probable that some vessels were used in ceremonies or were high-status objects. The majority of vessels, however, had an active role in daily life concerning the storage and transportation of supplies, the preparation of food (most probably excluding cooking) and the treatment of other raw materials.

Υπολογισμός των αγγείων της αρχαιότερης Νεολιθικής στην Ελλάδα

Στο άρθρο αυτό συζητούνται οι χρήσεις και η ποσότητα των κεραμικών σκευών της Αρχαιότερης Νεολιθικής, στην Ελλάδα. Εξετάζοντας αναλυτικά τα ποσοτικά, τεχνολογικά, τυπολογικά και χρηστικά δεδομένα υποστηρίζεται ότι η Αρχαιότερη Νεολιθική κεραμική, παρούσα σε ικανοποιητικές ποσότητες, είχε μια ποικιλία χρήσεων. Πιθανόν κάποια αγγεία συνδέονταν με λατρευτικές διαδικασίες ή με το υψηλό γόητρο του κατόχου τους. Η πλειονότητα των αγγείων όμως, είχε έναν ενεργό ρόλο στην καθημερινή ζωή των κοινοτήτων, συνδεδεμένη άμεσα με την αποθήκευση, μεταφορά των αγαθών, την προετοιμασία της τροφής (πιθανότατα όχι για μαγείρεμα) και την επεξεργασία διαφόρων πρώτων υλών. Η πρόταση αυτή έρχεται σε αντίθεση με την επικρατούσα θεωρία η οποία υποστηρίζει ότι τα κεραμικά σκεύη, περιορισμένα στον αριθμό, αποτελούσαν αντικείμενα κύρους και συνδέονταν κυρίως με λατρευτικές διαδικασίες.